

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

проф. д-р Борис Кирилов Сергинов

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование

8. Изкуства, професионално направление

8.2. Изобразително изкуство.

НАЦИОНАЛНА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ, гр. София

на Деян Янев

и документите представени за присъждане на научна и образователна степен „ДОКТОР“ както и научен труд на тема:

"Психологически заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век"

Научен Ръководител: проф. д. изк. Петер Цанев

Актуалност и значимост на научния труд представен за присъждане на научна степен „Доктор“

Научният труд на докторант Деян Янев в Националната художествена академия на тема „Психологически заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век“ е един изключително вдъхновяващо представен преглед, който показва най-новите тенденции и развитие в областта на съвременната живопис, а именно психологическите заблуди и илюзии. Докторатът успешно анализира влиянието на психологически заблуди и илюзии, като изразно средство в съвременната живопис, върху визуалния език в живописното произведение,

представяйки последните иновации в тази област, но и историческия и културен пласт. Трудът е подпомогнат от обилни изследователски данни и детайлни анализи, които улесняват разбирането за същността на психологизма, илюзията и заблудата, като явления които влияят на визуалния език и неговото значение за по-добро взаимодействие на живописното произведение със зрителя, публиката и потребителя на живописното изкуство, но е и пряко свързано с работата на твореца живописец.

Авторът изразява ясно и подчертава значимостта на психологическите заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис и ролята им в различни сфери на живота. Трудът не само осветява психологическите аспекти при създаването на живопис, но и подчертава значимостта на заблудите и илюзиите с психологически характер при тяхната разработка и творческа интерпретация.

Изключителната детайлност и прецизност на изследването, представено за рецензиране, не е само ценен източник на информация, но и важен принос към развитието на сферата на живописиста и психологичния процес при въздействието на творбата, но и при замисъла и създаването на живописната творба. Деян Янев демонстрира висок професионализъм и експертиза в областта на живописиста, като показва, че притежава всички качества на изключително компетентен и авторитетен изследовател.

Като цяло научният труд на Деян Янев е едно задълбочено научно изследване, което не само разкрива последните тенденции в живописиста и в областта на психологическите заблуди и илюзии, като изразно средство, но и новаторските идеи и решения за бъдещето развитие на тази така интересна и творческа сфера. Трудът заслужава вниманието на всички, които се интересуват от развитието на живописиста и

психологическите заблуди и илюзии, като изразно средство към нея, и би бил полезен източник на вдъхновение за студенти, учени и практикуващи живописци. Работата на Деян Янев заслужава похвала и признание за изключителните усилия и професионализъм в оформянето на бъдещето на живописното изкуство. Основната гледна точка тук е на практика-учен-творец-изследовател, осъществяващ представяне – демонстрация на еволюцията на живописиста в съответната епоха съотнесена към обществено икономическите промени, на концептуалното и творческо развитие на живописното изкуство от този съвременен период, на общите процеси в еволюцията на съвременното изкуство и културен живот в България и в световен план.

Представеният за рецензиране текст ясно очертава общата картина на живописното изкуство от първите две декади на 21 век. Авторът успява да обобщи всички аспекти на психологическите заблуди и илюзии, като изразно средство и концептуалния подход към тях и да предложи любопитни интерпретации. Неговата работа е добре структурирана и подкрепена от богат източник на материал.

Докторант Деян Янев дава нови перспективи за развитие на живописиста и ни предизвиква да мислим за възможностите, които този вид психологически заблуди и илюзии, използвани, като изразно средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век, като визуалния език, и какво този език може да ни предложи в бъдеще.

В работа на Янев доминира теоретичното и типично, практичното начало, а не сухото начало на бюрократа, тук виждаме погледът и преценката на практика и художника, стремящ се към обогатяване на възгледа за живопис и усъвършенстване на визуален език с различни термини. Тук виждаме задълбочаване в спектъра на възможностите на психологическите заблуди

и илюзии, като изразно средство в съвременната живопис. Това е похвален принос на представения за рецензиране труд. Както самият Деян Янев пише: "Темата за психологическите заблуди и илюзии като средство на живописца е била интересна и в миналото и е особено интригуваща в настоящето. Според мнението на Димитър Аврамов, (Гомбрих 1988а, с. 5-49) в предговора на многоизвестната книга на Ернст Гомбрих „Изкуство и илюзия. Изследване върху психологията на изображението в изкуството“, където се казва, че всеки човек би могъл да даде примери за въздействието на илюзиите в изкуството. Като психологически феномен, това явление се оказва колкото органически свързано с нормалното зрително възприятие, толкова и „сложно и загадъчно“. Концептуализацията на визуалния език и психологическите заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век в живописното произведение е част от един по-обширен анализ на понятието живопис, анализ на неговите нови означаващи и употреби в контекста на изкуството на XXI век, именно този е и контекст, който и довежда до промяната на неговите значения и употреби през заблудите и илюзиите, като визуален език. Развитието на хуманитаристиката от същия този исторически период на свой ред предоставя изключително много възможности за анализ на промяната на понятията в изкуството. Така значенията в живописца на XXI век биха могли да се изследват чрез анализите на Гомбрих, Дилтай и Гадамер върху херменевтичния кръг, описващ явленията на разбиране, например, или чрез разклонението на психологията от това време, наричащо себе си Гещалт. Когнитивната психология или дори методите на анализ от психологията също биха могли да дадат един добър поглед към представения предмет на изследване, поглед към разбирането на понятийните феномени. Сред тези науки семиотиката или още структурализмът, отново биха могли да предоставят както метод на анализ, така и

изчерпателна гледна точка към значенията на илюзиите и заблудите, като изразно средство в изкуството.

Обем и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от увод, предговор, изложение, състоящо се от три глави, заключение, библиография, научни приноси, публикации и 3 приложения. Общият обем от 210 страници, който включва 190 страници основен текст, съдържащ увод, изложение в три части със съответните глави и подраздели, заключение и изводи, 12 страници библиография и 126 страници приложения (илюстративен материал, интервюта, списък с имена на съвременни чуждестранни и български художници). Библиографията включва 161 цитирани източника (на кирилица и латиница).

Обект на изследването са: психологическите заблуди и илюзии като средство на живописиста през първите две десетилетия на ХХІ век.

Предмет на изследването са: живописните творби на съвременните художници, в които се интерпретират психологическите заблуди и илюзии.

Хронологическият обхват са първите две десетилетия на ХХІ век.

Основната цел на дисертационното изследване е: комплексното изследване на българската и световната живопис през периода на първите две десетилетия на ХХІ век по отношение на психологическите заблуди и илюзии, които са използвани като средство на живописиста.

Показани са визуалните и естетически предпочитания на съвременни художници, като са разгледани техните живописни произведения.

Дисертацията трябва да проучи художниците живописци от ХХІ век, които използват психологическите

заблуди и илюзии в своите произведения за постигане на художествено внушение.

Задачите, които се поставят, са:

1. Да се направи обзор на научната литература, в която се разглеждат тези проблеми;

2. Да се проследят примери в историята на изкуството, където се използват илюзии, водещи до психологически внушения;

3. Да се разгледа творчеството на български и чуждестранни съвременни художници, използващи психологическите заблуди и илюзии в своите живописни творби;

4. Да се сравнят техните произведения с картините на художниците в световен мащаб.

Решението и изборът на темата, а именно – да се изследват психологическите заблуди и илюзии като средство на живописиста през първите две десетилетия на ХХІ век – се дължи, от една страна, на надвисналия проблем за обосновка на съвременното изкуство в областта на постмодерната художествена критика или философия, която би могла да изпадне в безкрайността на плурализма и така да се осуети историцизацията.

Поставените задачи обуславят очакваните резултати. Като очаквани резултати от дисертационното изследване е да се докаже, че психологическите заблуди и илюзии имат дълбоки корени както в изкуството през вековете, така и в нашата съвременност, и то както в световен мащаб, така и в България.

Методологията на изследването на темата позволява да се разгледат в няколко направления много въпроси, които съвременната живопис поставя. През призмата на психологията на изкуството може да се обясни как ни въздейства съвременното изкуство и в частност живописиста днес.

Основни приноси на дисертационния труд:

1. Предложен е нов подход и интерпретация към явления в съвременната живопис, свързани с използването на психологически заблуди и илюзии.

2. За първи път са разгледани живописни творби на съвременни български художници от най-новата генерация в контекста на жанровата специфика, базирана на психологическите заблуди и илюзии.

3. Проведените интервюта с млади съвременни български художници и криминален психолог разкриват непознати психологически аспекти, свързани с новите форми на субективност, повлияни от взаимодействия с дигитални образи и виртуална реалност.

4. Направен е оригинален авторски анализ на изложби, произведения и артистични процеси от актуалната художествена сцена в България. аучни приноси:

Дисертационен труд върху "Психологически заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век" от подобна гледна точка, а именно концептуализация на визуалния език през заблудата и илюзията в живописното произведение не са правени до сега в рамките на Българската академична и университетска общност. В представянето на творчески, теоретичен, научен, философски и практически поглед върху избраната проблематика се състои един от основните, важни моменти, които настоящата работа успява отлично да осветли.

В този смисъл научната и историографска дейност на кандидата се базира, както констатирахме по-горе, върху един творчески и философски подход към проблематиката, като според мен съчетава теоретични, практически, културологични, философски и други гледни точки и методи.

Работата по дисертационния труд показва, че подхода и научноизследователския, и творчески метод са основателни и спомагат за решаването и постигането на целите и задачите, които си поставя представения за рецензиране труд.

Работата на Деян Янев обогатява с понятия и методи разбирането за, психологически заблуди и илюзии, като изразно средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век в теоретичен, научен, философски и практически план. Както представя отлично една сложна интересна и вълнуваща проблематика.

Заключение:

Оценявам научните и творчески качества и приноси на дисертационния труд, изследователската и практическа работа на Деян Янев, нейната обществена, социална, научна и творческа значимост, личния принос на автора и практическата полезност и актуалност на представения дисертационен труд, и предлагам на уважаемите членове на научното жури да дадат съгласието си за присъждането на научна и образователна степен „Доктор“ на Деян Янев.

17.06.2024
гр. София

Рецензия
(проф. д-р Борис Сергинов)